

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Factors Related to Emotional Intelligence of Nursing Students Pibulsongkram Rajabhat University

ศุภกิจ เครือกลัด* ชมนาด วรรณพรศิริ ปวิมล มหายศนันท์ วิภาดา ผ่องจิต

Suphakit Krueaklat* Chommanard Wannapornsiri Pavimon Mahayosanan Wipada Pongjit

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก ประเทศไทย 65000

Faculty of Nursing, Pibulsongkram Rajabhat University, Phitsanulok, Thailand 65000

บทคัดย่อ

ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญมากสำหรับนักศึกษาพยาบาล เนื่องจากต้องเผชิญกับความเครียดการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และเมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้วจะเป็นทีมสุขภาพที่ดูแลผู้ป่วย จะต้องควบคุมอารมณ์ พร้อมจัดการกับความเครียดและปัญหาให้รอบคอบ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาภาคตัดขวาง เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีการศึกษา 2565 จำนวน 145 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probability sampling) แบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบประเมินความเครียดสวนปรง (SPST-20) และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต หากคุณภาพโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 และ .95 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามอยู่ในเกณฑ์ปกติ ($\bar{X} = 162.04$, S.D. = 18.80) และ 2) ความเครียดมีความสัมพันธ์ทางลบระดับปานกลางกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = -.404$, $p < .05$)

คำสำคัญ: นักศึกษาพยาบาล, ความฉลาดทางอารมณ์, ความเครียด

Abstract

Nursing students need to be emotionally intelligent because they are under stress while learning theory and practice and, after graduation, will be part of a healthcare team caring for patients, they must be emotionally intelligent and prepared to handle stress and challenges wisely. This research was survey research to study factors related to emotional intelligence of nursing students Pibulsongkram Rajabhat University. The sample included 145 nursing students in the 1st-4th years of the program at Pibulsongkram Rajabhat University. The sample was selected using probability sampling and stratified sampling. A three-part questionnaire that includes a general information section, the Suanprung Stress Scale (SPST-20), and the

Corresponding Author: *E-mail: suphakit.k@psru.ac.th

วันที่รับ (received) 22 ส.ค. 2566 วันที่แก้ไขเสร็จ (revised) 12 ต.ค. 2566 วันที่ตอบรับ (accepted) 29 ต.ค. 2566

Department of Mental Health's Emotional Quotient Scale serves as the study tool. The reliability tested by Cronbach's alpha correlation coefficient were .90 and .95, respectively. The data were then analyzed for finding frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation statistics.

The findings revealed that 1) Emotional intelligence level of nursing students Pibulsongkram Rajabhat University was average ($\bar{X} = 162.04$, S.D. = 18.80), and 2) Stress was moderately negatively correlated with emotional intelligence of nursing students at Pibulsongkram Rajabhat University, with statistical significance at the .05 level ($r = -.404$, $p < .05$).

Keywords: Nursing students, Emotional intelligence, Stress

บทนำ

ปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การสื่อสารต่างๆ ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีผลต่อระบบการศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนแต่ละบุคคลมีส่วนร่วมในการเรียน โดยส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ในสาขาวิชาและมีมาตรฐานจริยธรรมของวิชาชีพ¹ ประกอบกับการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรพยาบาล ศาสตร์บัณฑิตตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ที่มีลักษณะเฉพาะของสาขา คือ เป็นวิชาชีพที่ต้องปฏิบัติโดยตรงต่อชีวิต สุขภาพ และอนามัยของประชาชนด้วยความเอาใจใส่อย่างเอื้ออาทร² รวมถึงการดูแลผู้รับบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์³ ดังนั้น นักศึกษาพยาบาล จะต้องมีความรู้ความสามารถในการให้การพยาบาลที่ถูกต้อง และเป็นผู้ที่มีอารมณ์มั่นคง เผชิญกับปัญหา รู้จักและเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น มีความอดทนอดกลั้นต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ตลอดจนสามารถควบคุมตนเองได้เป็นอย่างดี^{4,5} ซึ่งจากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน ร้อยละ 80 เกิดจากการมีความฉลาดทางอารมณ์ที่เหมาะสม⁶ และผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง จะทำให้มีความรู้ความสามารถ รู้จักรับผิดชอบตนเองและผู้อื่น ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวนี้เป็นสมรรถนะของวิชาชีพพยาบาลที่จะประกอบอาชีพการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁷ รวมถึงการปฏิบัติงานในวิชาชีพการพยาบาลได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จได้ในอนาคต⁸

ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional intelligence or Emotional Quotient: E.Q.) เป็นความสามารถในการบริหารอารมณ์ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับ

สถานการณ์ต่างๆ มีความเข้าใจในอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนอย่างมีเหตุผล ไม่จำเป็นต้องเก็บกด รู้จักจุดดีจุดด้อยของตนเอง มีทัศนคติที่ดีต่อชีวิต มองโลกในแง่ดี จัดการกับความเครียดและปัญหาได้อย่างรอบคอบ⁹ กรมสุขภาพจิตได้พัฒนาแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน คือ ดี เก่ง และสุข¹⁰ ซึ่งอารมณ์มีผลต่อสภาพของร่างกายให้มีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะต่างๆ เช่น เมื่อโกรธจะมีการไหลเวียนโลหิตที่มือทำให้ง่ายต่อการหยิบจับอาวุธหรือต่อสู้และมีอาการหลังสารแอดรีนาลีนนำไปสู่การมีพลังกำลังที่แข็งแกร่งที่จะทำการต่อสู้ ขณะที่เมื่อมีอารมณ์สุขก็จะไปเพิ่มการทำงานของศูนย์กลางในสมองสกัดกั้นความรู้สึกทางลบไม่ให้เกิดขึ้น และเพิ่มพลังการกำจัดความวิตกกังวลให้หมดไปทำให้เกิดความรู้สึกสงบและพึงพอใจ ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะสามารถรับรู้เข้าใจและจัดการกับความรู้สึกของตนเองได้ดี จึงมักประสบความสำเร็จ สร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ได้เสมอ^{10,11} นอกจากนี้ความฉลาดทางอารมณ์ยังสะท้อนถึงศักยภาพในการเรียนรู้และดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุความสำเร็จในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง (Self-Awareness) ควบคุมอารมณ์ของตนเอง (Self-Regulation) สร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง (Self-Motivation) เข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น (Recognizing Emotions in Others) และการบริหารความสัมพันธ์ (Relationship management)⁹

ในส่วนของนักศึกษาพยาบาล ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญมาก เนื่องจากต้องเผชิญกับความเครียดการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และเมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้วจะเป็นทีมสุขภาพที่ดูแลผู้ป่วย ซึ่งพบว่ามีการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาหลายเรื่อง เช่น ในนักศึกษาของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ผลการศึกษาพบว่า

นักศึกษาพยาบาลร้อยละ 95.5-100.0 มีความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมอยู่ในระดับปกติ^{12,13} นอกจากนี้มีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์และรูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดสงขลา พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน^{14,15} และนักศึกษาพยาบาลที่มีประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรม มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่ไม่เข้ากิจกรรม¹⁶ นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาที่พบว่า ความเครียดยังส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ด้วย¹²

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นสถาบันการศึกษาใหม่ ในระดับอุดมศึกษามีพันธกิจหลักในการผลิตบัณฑิตพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ ต้องให้การพยาบาลอย่างมีคุณภาพ มีความเอื้ออาทรและจิตใจความเป็นมนุษย์ รวมถึงต้องปฏิบัติงานร่วมกับสหสาขาวิชาชีพอื่นๆ และต้องประสบกับแรงกดดันต่างๆ ดังนั้นสภาพทางอารมณ์จึงมีความสำคัญกับนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล โดยมุ่งหวังนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการเรียนการสอน ได้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสุขปรับตัวอย่างเหมาะสม และสำเร็จไปเป็นพยาบาลที่มีความสามารถในการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้แก่ เกรดเฉลี่ยสะสม ประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรม และความเครียด

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามอยู่ในระดับปกติ
2. เกรดเฉลี่ยสะสม ประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรม และความเครียด มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการนำเอาแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต มาประยุกต์ใช้กับนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านดี คือ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม 2) ด้านเก่ง คือ ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และ 3) ด้านสุข คือ ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิตและมีความสุขสงบทางใจ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ เกรดเฉลี่ยสะสม ประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรม และความเครียด

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนาภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive survey) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล ศึกษาในช่วงเดือน เมษายน - พฤษภาคม พ.ศ. 2566

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีการศึกษา 2565 จำนวนทั้งหมด 227 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีการศึกษา 2565 โดยการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของยามานะ¹⁷ โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ .05 ได้กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 145 คน จากนั้น ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยความน่าจะเป็น (Probability sampling) แบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) โดยการคำนวณตามสัดส่วนของแต่ละชั้นปี จะได้ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 จำนวน 41 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 36 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 38 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 30 คน รวมทั้งหมด 145 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นข้อคำถาม ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม ประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรม

2. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ เป็นแบบสอบถามที่นำมาจากแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

ของกรมสุขภาพจิต (2543) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 52 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านดี จำนวน 18 ข้อ 2) ด้านเก่ง จำนวน 16 ข้อ และ 3) ด้านสุข จำนวน 16 ข้อ ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบประมาณค่า 4 ระดับ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

ข้อความด้านบวก กำหนดให้ 1 หมายถึง ไม่จริง 2 หมายถึง จริงบางครั้ง 3 หมายถึง ค่อนข้างจริง และ 4 หมายถึง จริงมาก ได้แก่

1	4	6	7	10	12	14	15	17	20	22	23	25	28
31	32	34	36	38	39	41	42	43	44	46	48	49	50

ข้อความด้านลบ กำหนดให้ 1 หมายถึง จริงมาก 2 หมายถึง ค่อนข้างจริง 3 หมายถึง จริงบางครั้ง และ 4 หมายถึง ไม่จริง ได้แก่

2	3	5	8	9	11	13	16	18	19	21	24
26	27	29	30	33	35	37	40	45	47	51	52

การแปลผล

ความฉลาดทางอารมณ์	คะแนน	แปลผล
ด้านดี	มากกว่า 62	สูง
	46 - 62	ปกติ
	น้อยกว่า 46	ต่ำ
ด้านเก่ง	มากกว่า 62	สูง
	44 - 62	ปกติ
	น้อยกว่า 44	ต่ำ
ด้านสุข	มากกว่า 56	สูง
	40 - 56	ปกติ
	น้อยกว่า 40	ต่ำ
โดยรวม	มากกว่า 180	สูง
	130 - 180	ปกติ
	น้อยกว่า 130	ต่ำ

3. แบบประเมินความเครียด เป็นแบบสอบถามที่นำมาจากแบบประเมินความเครียดสวนปรุง (Suanprung Stress Test-20, SPST-20) โรงพยาบาลสวนปรุง กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2550) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

ตอบไม่รู้สึกริเครียด	= 1	คะแนน
ตอบเครียดเล็กน้อย	= 2	คะแนน
ตอบเครียดปานกลาง	= 3	คะแนน
ตอบเครียดมาก	= 4	คะแนน
ตอบเครียดมากที่สุด	= 5	คะแนน

การแปลผล

ผลรวมของคะแนนที่ได้ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้
คะแนน 0 – 23 ระดับน้อย
คะแนน 24 – 41 ระดับปานกลาง
คะแนน 42 – 61 ระดับสูง
คะแนน 62 ขึ้นไป ระดับรุนแรง

คุณภาพของเครื่องมือ

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์และแบบประเมินความเครียด ได้นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 40 คนเพื่อตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) มีค่าเท่ากับ .90 และ .95 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง โดยเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ผ่านคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก (โครงการวิจัยรหัส PSRU-EC 2023/004 วันที่รับรอง 9 มีนาคม 2566) จากนั้นผู้วิจัยจะติดต่อประชาสัมพันธ์โครงการวิจัยผ่านหัวหน้าชั้นปี ซึ่งข้อมูลอธิบายเกี่ยวกับ โครงการวิจัยได้อยู่ในหน้าคำชี้แจงของแบบสอบถามแล้ว โดยหากอาสาสมัครยินยอมตอบแบบสอบถาม ก็จะนำแบบสอบถามมาส่งในจุดที่กำหนดไว้ โดยไม่มีการระบุตัวตน และขอยกเว้นการลงลายมือชื่อเข้าร่วมการวิจัยอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร กลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิเสธหรือถอนตัวในระหว่างการดำเนินการวิจัยเมื่อไหร่ก็ได้ โดยไม่มีผลใด ๆ และหากกลุ่มตัวอย่างมีข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีความยินดีที่จะตอบข้อสงสัยตลอดเวลา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการขออนุมัติจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม หลังจากได้รับการอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยประสานงานกับฝ่ายวิชาการ เพื่อขอรายชื่อกลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นปี จากนั้นจะติดต่อผ่านหัวหน้าชั้นปีเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการวิจัยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่เพื่อชี้แจงโครงการวิจัยกับอาสาสมัครในครั้งแรก ขั้นตอนในการเก็บข้อมูลจะมอบให้หัวหน้าชั้นปีเป็นผู้แจกแบบสอบถามซึ่งมีข้อมูลอธิบายเกี่ยวกับโครงการวิจัยได้อยู่ในหน้าคำชี้แจงของแบบสอบถามแล้ว กลุ่มตัวอย่างจะใช้เวลาตอบแบบสอบถาม ประมาณ 15 - 20 นาที และให้หัวหน้าชั้นปี รวบรวมแบบสอบถามส่งให้กับผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ความเครียด และความฉลาดทางอารมณ์ โดยจะใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยสะสม ประสิทธิภาพการเข้าร่วมกิจกรรม และความเครียดกับความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation coefficient test) โดยกำหนดระดับความสัมพันธ์¹⁶ ดังนี้

$r > .70$	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
$r = .30 - .70$	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
$r < .30$	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
$r = 0$	หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ข้อมูลทั่วไป	ชั้นปีที่ 1 (41 คน)		ชั้นปีที่ 2 (36 คน)		ชั้นปีที่ 3 (38 คน)		ชั้นปีที่ 4 (30 คน)		รวม(145 คน)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ										
ชาย	8	19.5	3	8.3	4	10.5	1	3.3	16	11.0
หญิง	33	80.5	33	91.7	34	89.5	29	96.7	129	89.0
อายุ (ปี)										
18-20	37	90.2	26	72.2	0	0	0	0	63	43.4
21-23	4	9.8	10	27.8	33	86.8	26	86.7	73	50.3
มากกว่า 23	0	0	0	0	5	13.2	4	13.3	9	6.2
เกรดเฉลี่ยสะสม										
2.51-3.00	13	31.7	0	0	3	7.9	3	10.0	19	13.1
3.01-3.50	19	46.3	27	75.0	33	86.8	22	73.3	101	69.7
3.51-4.00	9	22.0	9	25.0	2	5.3	5	16.7	25	17.2
ประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรม										
เข้าร่วม	40	97.6	36	100	38	100	30	100	144	99.3
ไม่เข้าร่วม	1	2.4	0	0	0	0	0	0	1	0.7

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลทั้งหมด 145 คน พบว่ามีนักศึกษาที่เป็นเพศชายร้อยละ 11.0 เพศหญิงร้อยละ 89.0 มีอายุ 18-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.4 อายุ 21-23 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.3 และอายุ มากกว่า 23 ปี คิดเป็นร้อยละ 9 เกรดเฉลี่ยสะสมส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 3.01-3.50

คิดเป็นร้อยละ 69.7 รองลงมาคือ 3.51-4.00 คิดเป็นร้อยละ 17.2 และอยู่ระหว่าง 2.51- 3.00 คิดเป็นร้อยละ 13.1 ประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของคณะ/มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 99.3 และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของคณะ/มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ .7

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (n = 145)

ความฉลาดทางอารมณ์	คะแนนปกติ	Mean	S.D.	การแปลผล
1. ด้านดี	42-71	59.45	6.67	ปกติ
การควบคุมตนเอง	12-24	19.03	2.58	สูง
เห็นใจผู้อื่น	14-24	19.77	2.38	ปกติ
รับผิดชอบ	12-24	20.65	2.95	ปกติ
2. ด้านเก่ง	35-67	52.05	6.82	ปกติ
มีแรงจูงใจ	11-24	17.83	2.83	ปกติ
ตัดสินใจและแก้ปัญหา	10-24	17.23	3.24	ปกติ
สัมพันธ์ภาพ	12-22	16.98	2.51	ปกติ
3. ด้านสุข	29-63	50.54	7.51	ปกติ
ภูมิใจในตนเอง	4-16	11.92	2.51	ปกติ
พอใจชีวิต	9-24	19.97	3.56	ปกติ
สุขสงบทางใจ	13-24	18.65	2.98	ปกติ
รวม	115-199	162.04	18.80	ปกติ

จากตารางที่ 2 ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม รวมทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ปกติ ค่าเฉลี่ย 162.04 โดยด้านที่ความฉลาด

ทางอารมณ์สูงที่สุดคือ ด้านดี ค่าเฉลี่ย 59.45 ส่วนด้านเก่งและด้านสุข อยู่ในเกณฑ์ปกติ ค่าเฉลี่ย 52.05, 50.54 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยสะสม ประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรม และความเครียดกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (n = 145)

ตัวแปร	ความฉลาดทางอารมณ์	
	r	p
เกรดเฉลี่ยสะสม	.074	.379
ประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรม	.089	.288
ความเครียด	-.404**	.000

*p<.05

จากตารางที่ 3 พบว่า เกรดเฉลี่ยสะสม และประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรม ไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ($r = .074$, $p > .05$ และ $r = .089$, $p > .05$ ตามลำดับ) ส่วนความเครียดมีความสัมพันธ์ทางลบระดับปานกลางกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ($r = -.404$, $p < .05$)

การอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ทั้งหมด 145 คนพบว่าส่วนใหญ่มีความฉลาดทางอารมณ์ทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ปกติ เนื่องจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้มีการจัดปฐมนิเทศให้กับนักศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 เกี่ยวกับการปรับตัวในสถานศึกษา การแนะนำแนวทางการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยอย่างมีความสุข รวมไปถึงอธิบายการเรียนการสอนหลักสูตรฯ ที่จะต้องมีการฝึกทักษะความเป็นผู้นำ กล้าตัดสินใจ ประกอบกับส่งเสริมการทำงานเป็นทีมกับกลุ่มเพื่อน จึงทำให้มีการพัฒนาระดับของความฉลาดทางอารมณ์อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่จะมีความฉลาดทางอารมณ์ทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ปกติ^{18,19}

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ความเครียด จากการศึกษาพบว่า ความเครียดมีความสัมพันธ์ทางลบกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล อธิบายได้ว่า เมื่อมีความเครียดอยู่ในระดับสูงจะทำให้มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ ในทางตรงกันข้ามหากมีความเครียดอยู่ในระดับน้อยจะทำให้มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับสูง เนื่องจากความเครียดเป็นการตอบสนองของร่างกาย และจิตใจที่ได้รับความกดดันจากความทุกข์ หากไม่มีทักษะการบริหารอารมณ์ที่ดี จะนำไปสู่ปัญหา ขาดการควบคุมตนเอง แต่ในผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะสามารถควบคุมอารมณ์ ความรู้สึก การแสดงออกของตนเองให้เหมาะสม ปรับตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี นำภาวะทางอารมณ์ของตนกลับคืนสู่ภาวะปกติได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าความเครียดมีความสัมพันธ์ทางลบกับความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01^{19, 20, 21}

เกรดเฉลี่ยสะสม จากการศึกษาพบว่า เกรดเฉลี่ยสะสมไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เนื่องจากแผนการเรียนการสอนทุกรายวิชาของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้มุ่งเน้นให้นักศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 ได้ฝึกทักษะผลการเรียนรู้ในด้านคุณธรรมจริยธรรม ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ รวมถึงทักษะการสื่อสาร โดยการทำงานเป็นทีมกับกลุ่มเพื่อน เพื่อเป็นการทำให้นักศึกษาพยาบาลทุกคนได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ความรู้ไม่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน^{14, 16}

ประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรมไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เนื่องจากนักศึกษาพยาบาลสามารถแสดงออกถึงความสามารถตนเองได้อย่างสร้างสรรค์ตามความถนัดของตนเอง แต่ไม่ได้เกิดจากความฉลาดทางอารมณ์และด้านความพึงพอใจในการเรียนพยาบาลก็ไม่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ร่วมกับคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะผลการเรียนรู้ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ รวมถึงทักษะการสื่อสาร ที่เริ่มตั้งแต่ชั้นปี 1 โดยส่งเสริมการจัดกิจกรรมร่วมกับท้องถิ่นในเขตบริการของมหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยที่แตกต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน¹⁸

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าความเครียดมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ ดังนั้นควรส่งเสริมหลักการบริหารอารมณ์ เช่น บริหารจัดการกับความเครียด การหาแหล่งสนับสนุนต่างๆ และกิจกรรมที่ช่วยผ่อนคลายความเครียด โดยสอดแทรกในรายวิชาของหลักสูตร ซึ่งเป็นหัวข้อเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อให้นักศึกษาได้จัดการกับอารมณ์ที่เหมาะสม เผชิญปัญหาได้อย่างมีสติ แก้ปัญหาได้รอบคอบ รับมือกับความเครียด และมีความพร้อมในการเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่สามารถทำนายเกิดความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เช่น ปัจจัยทางสังคมไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเพื่อน อาจารย์ หรือปัจจัยทางอารมณ์ เป็นต้น
2. การทำโปรแกรม (Experimental design) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักศึกษาพยาบาล

References

1. Panich. V. Creating learning for the 21st century. 2nd ed. Bangkok: Chulalongkorn; 2014. (in Thai)
2. Ministry of Education. The National education plan, B.E. 2017-2036. Bangkok: Office of the Education Council; 2017. (in Thai)
3. Rattanaaraj P. Desirable Characteristics Among Graduate Nurses of Ubon Ratchathani Rajabhat University. Ubon Ratchathani Journal of Research and Evaluation. 2020; 9(1): 20-30. (in Thai)
4. Nussutam, W., Riangsator, A, & Jeeraya S. The Development of Emotional Intelligence in Nursing Students. Nursing Journal. 2017; 44(2): 111-18. (In Thai)
5. Nuchutham W. Emotional quotient of nursing students, Faculty of Nursing, Chiang Rai College. Community Health Development Quarterly Khon Kaen University. 2016; 4(4): 505-19. (in Thai)
6. Goleman, D. Emotion Intelligence. New York: Bantan Book; 1998.
7. Thailand Nursing and Midwifery Council. Nursing Council Announcement. Working hours policy for patient safety. Bangkok; 2017. (in Thai)
8. Nuchutham W., Kaewkunta P., Somboon L., Boonthai C., & Muangmakham S. Effect of Emotional Quotient Promoting Program on Emotional Quotient among Nursing Students. Nursing Journal. 2018; 45(1): 110-21. (in Thai)
9. Sirichockwattana K. Super E.Q. Happiness & Success can be created by heart. 2nd ed. Bangkok: Rungsang; 2018. (in Thai)
10. Department of mental health, Emotional Quotient. Nonthaburi: Bangkok; 2003. (in Thai)

11. Bormann VS. Emotional Intelligence and Readiness in Performing Professional Nursing Roles among Nursing Students. *Journal of Health Science Research*. 2010; 4(2): 47-57.
12. Ngamkham N., Chitraboon K., ChaichanaN., Kanyanthong P., Yurak P., & Nuchsiri P. Factors affecting emotional quotient of students in health science curriculums at Huachiew Chalermprakiet University. *Huachiew Chalermprakiet University Journal of Health Science*. 2016; 20(39): 45-56. (in Thai)
13. Thongiad, K., & Chaiprom, D. Emotional Intelligence and Stress among Nursing Students of Faculty of Nursing of Suratthani Rajabhat University. *Suratthani Rajabhat Journal*. 2018; 5(2): 214-32. (in Thai)
14. Panjiang P. Factors Affecting Emotional Quotient and a model of Emotional Quotient Development of Students in Higher Education Institutions in Songkhla Province. 2015.
15. Leksungnoen S. Emotional intelligence of first year students Silpakorn University Sanam Chandra Palace. (thesis). Nakhon Pathom: Silpakorn University, Sanam Chandra Palace Campus; 2018. (in Thai)
16. Pongklum O., Klommake J., Pakluck P., Khuttamasoon T., Bunluesup W., & Hongthong M. The Emotional Quotient among Nursing Students in a Private University, Bangkok. *The Journal of Faculty of Nursing Burapha University*. 2017; 25(3): 9-19. (in Thai)
17. Thato R. Nursing research: concepts to application. 3rded. Bangkok: Chulalongkorn; 2018. (in Thai)
18. Ukkakimapan J., Tepvorachai U., Sompittayanurak N., & Tareepeer N. The Emotional Quotient of Nursing Students Pathum Thani University. *Journal of Nakhonratchasima College (Humanities and Social Sciences)*. 2021; 15(3): 122-33. (in Thai)
19. Sritawan K., Chinkhaokham D., & Kitnopkiat K. Factors Related to Emotional Intelligence among Nursing Students of Boromarajonani College of Nursing, Ratchaburi. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2023; 24(1): 109-15. (in Thai)
20. Jahan K. Emotional intelligence related to stress: a study on college students. *The International Journal of Indian Psychology*. 2020; 8(1): 495-500.
21. Stevens C., Schneider E., Miller BP., & Arcangelo K. Exploring The Relationship Between Emotional Intelligence And Academic Stress Among Students At A Small, Private College. *Contemporary Issues in Education Research*. 2019; 12(4): 93-102.